

TRETTIOTREDJE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG C

Första läsningen: **Mal 4:1-2a** (I vissa biblar = 3:19-20a) (*För er skall rättfärdighetens sol gå upp*)

Att vara fräck och göra orätt är motsatsen till att frukta Gud. Den som väljer den vägen blir livlös som en uttorkad gren, blir till ved som bara duger till att kastas i elden. Den som sätter Gud främst i allt ska möta *rättfärdighetens sol* (v. 2) och bli som en levande växt som närs av ljuset och grönskar (Jfr Ps 1). Vem är "solen"? Malaki, den sista profeten i Gamla testamentet, har redan ena foten i Nya testamentet: *Plötsligt skall han komma till sitt tempel, den härskare som ni ber om, den förbundets budbärare som ni begär. Se, han kommer, säger Herren Sebaot* (Mal 3:1). Malaki ser **Kristus** i fjärran (jfr Luk 1:78-79). Vi också: om två veckor börjar vår *adventstid*.

Andra läsningen: **2 Thess 3:7-12** (*Den som inte vill arbeta får inte heller äta*)

Kristi återkomst och världens undergång var en central del av urkyrkans förkunnelse. Paulus väntade sig att den skulle inträffa snart, det var därför knappast lönt att satsa på att skaffa familj eller köpa sig något (1 Kor 7:29-31). Vissa nykristna tog hans ord som en ursäkt för att inte arbeta alls. De lät sig försörjas på kyrkans bekostnad. Förmodligen satt de dagarna i ände och yrade om bibelställen och lät frun sköta det jordiska. Det är dessa *fromma latmaskar* som Paulus vill åt. Du vet inte om Kristus återkommer i morgon eller kanske först om två år. Så gå nu till din åker, slit för ditt bröd som alla andra gör, tills timman slår. Så gjorde Paulus själv (v. 7-8).

Evangelium: **Luk 21:5-19** (*Genom att hålla ut skall ni vinna ert liv*)

Vi är inte på väg mot harmoniska tider, vill Jesus här säga. Templet som ännu knappt står klart (Herodes stora tempelombyggnad tog decennier och avslutas först på 60-talet) ska raseras (det skedde bokstavligen år 70 vid Jerusalems ödeläggelse genom romarna). Kyrkans fredliga organisation kommer att bli skakad av arresteringar, försvinnanden, förhör och avrättningar. Templet och kyrkan går alltså åt samma håll, men Jesus ska ledsaga och stärka sin kyrka (v. 14-15) när vissa judiska och hedniska myndigheter i ohelig allians vill krossa den (v. 12). Krig, uppror, naturkatastrofer, epidemier och svält (v. 9-10) kommer inte heller att få sista ordet.

Lärjungarna imponerades av *praktgåvorna* (v. 5), votivgåvor, konstföremål som rika troende hade donerat och satt upp som tack för Guds hjälp i någon fråga (jfr 2 Mack 9:16), precis som de säkerligen beundrade de rikas frikostiga penninggåvor till tempelkistan (Luk 21:1). Lukas, som berättar det här, var inte

jude utan grek. Han kände igen sådana utsmyckningar från hedniska tempel och visste om att de även kunde demonstrera givarnas rikedom och därmed fåfänga. Därför låter han Jesu ord om templets undergång inkludera dessa lyxiga föremål.

MÅNDAGEN I 33 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Upp 1:1-4; 2:1-5a** (*Tänk på varifrån du har fallit, och omvänd dig*)

Under detta kyrkoårs sista två veckor ska vi nu på vardagarna läsa ur Bibelns sista bok. Det är en dramatisk bok som det har gjorts både politik och sekter av. Dess syfte var att trösta förföljda medkristna, men också, som vi ser i dagens läsning, att mana till omvändelse. Boken är aktuell i alla tider.

Evangelium: **Luk 18:35-43** (*Herre, gör så att jag kan se igen*)

Många säger att de vill SE innan de kan TRO. Denna läsning säger motsatsen: man måste tro för att kunna se vem Jesus är. Hos Markus får vi veta den blindes namn, Bartimaios (Mark 10:46-52). Detta tyder på att han blev medlem av lärjungeskaran. Han var alltså en av dem som anslöt sig till Jesus, här på den sista sträckan av vägen mot lidandet i Jerusalem. Berättelsen har hos *Markus* en nyckelfunktion, den bildar övergång mellan Jesu vandring och hans passion. Här hos Lukas står händelsen som en bland många som ska visa Jesu omsorg om människor. Det är kanske skälet till att Lukas inte ansåg att namnet behövde tas med. Bartimaios upprepade rop innehåller en bekännelse till Jesus som Messias – det är en politiskt riskabel titel. Jesus har i Luk 9:21 förbjudit lärjungarna att använda den. Men nu tillåter han det: passionen kommer ändå att avslöja allt. Dock: bara trons öga kan se vem Jesus egentligen är. Bartimaios blir andligt seende. Det blir alla som följer med till Golgata – i tro.

Herren öppnar blinda ögon, Herren rätar krökta ryggar. (Ps 146:8)

TISDAGEN I 33 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Upp 3:1-6, 14-22** (*Om någon öppnar dörren skall jag gå in och äta med honom*)

Den förhärligade Jesus dikterar brev till sju kyrkor i Mindre Asien som Johannes (författaren) har myndighet över. "Ängeln" (v. 1) är nog lokalkyrkans *biskop*. I *Sardes* är tron nästan död. Några få har bevarat dopdräkten ren (v. 4)

vilket bör betyda att de har vägrat att offra till avgudar. *Laodikeias* kristna har blivit ljumma (v. 15) – i fara att tappa tron. Herren står dock ännu och bultar. Han vill bjuda på mat (v. 20), det som menas måste vara att Jesus vill att de ska återgå till eukaristin, till mässan.

Evangelium: **Luk 19:1-10** (*Människosonen har kommit för att söka efter det som var förlorat*)

Den lille tullindrivaren kunde inte se Jesus – men inte för att han var blind som Bartimaios från läsningen igår utan för att människor stod i vägen. Den blinde blev utskälld för att han gjorde sig hörd, den kortväxte fick säkert höra mängdens skratt när han klättrade upp i trädet som en barnunge. Men han fick Guds Son till gäst i sitt hem. Vad de två talade om vid middagen vet vi inte, men det är en beslutsam och empatisk Sackaios vi sedan ser resa sig och hålla tal. Han kommenterar inte de frommas förakt. Mötet med Jesus får deras hån att blekna bort. Frivilligt ska han ge bort hälften av sina tillgångar till fattiga, lovar han. Som bot och gottgörelse för sin utpressarverksamhet vill han ersätta de drabbade fyrfaldigt (en femtedel hade räckt enligt Moselagen, 4 Mos 5:6f – jfr även kung Davids ord i 2 Sam 12:6).

I princip kunde alla nu ställa sig i kö framför hans dörr och kräva ersättning och skadestånd, antagligen tills kassan var tom. Sackaios karriär bör vara över vid det laget, och väl också hans tid i Jeriko. Vi får tro att Sackaios blev en ytterligare lärjunge som gick med i Jesu rörelse liksom kollegan Levi Matteus (Luk 5:27 f; Matt 9:9f). Exemplet utmanar oss: nöjer vi oss med att bara få Guds förlåtelse i bikten eller blir vi till verkliga **botgörare** som också röjer upp i orättvisorna vi orsakat och ordnar med *restitution*, gottgörelse, åt dem vi har begått orätt emot?

Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen. (Matt 3:8)

ONSDAGEN I 33 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Upp 4:1-11** (*Helig är Herren Gud, allhärskaren*)

Visionerna i Upp kap. 4 väver ihop bilder från Jes kap. 6 och Hes kap. 1 men överträffar dem. Rösten ropar: *Kom hit upp* (v. 1). Johannes lyfts *upp* över det himmelsvalv som Hesekiel såg (Hes 1:22). **Johannes ser Gud**, majestätisk och tyst. Han vågar inte nämna Gud vid namn och beskriver allt i symboler. **Den himmelska liturgin** tar vid (som vi osynligt deltar i under varje jordisk mässa). *Du, vår Herre och Gud, är värdig*, ropar de äldste (v. 11). Exakt så hyllades den

romerske kejsaren. Johannes ser himlens, liturgins, protest: GUD, INTE KEJSAREN, ÄR HERRE.

Evangelium: **Luk 19:11-28** (*Varför lämnade du inte mina pengar till en bank?*)

Denna liknelse skiljer sig från versionen hos Matteus (Matt 25:14-30). Hos Lukas hör vi om otåliga anhängare som vill se Jesus leverera Gudsriket snabbt (v. 11), och herren i liknelsen är en kung som vill tillträda sin tron trots fiender som motverkar hans utnämning. Liknelsen ger Jesu anhängare besked om att vänta och förvalta rikets tillgångar (budskapet) väl, och varnar Jesu motståndare om att de kan huggas ner när han (kungen) återkommer från sin stora resa. Varifrån? Scenen påminner om när Herodes den stores son Archelaos år 4 f. Kr. reste till Rom för att godkännas som regent av romarna. Det utlöste ett uppror i Judeen som nedslogs brutalt – händelser som den heliga familjen sökte undvika genom att flytta till Nasaret (Matt 2:22). Jesus vill säga: när det nu redan här på jorden är så att grymma härskare hämnas hårt på upprorsmän, vore det då orimligt om *den rättfärdige Messias som Gud själv har insatt* tar itu med goda och onda när han återkommer med sitt rike? Han ska självklart belöna dem som troget förberett återkomsten, men de som intrigerat mot honom ska falla för hans *muns svärd* (Upp 2:16), d.v.s. *sanningens ord*.

Jag skall döma er, israeliter, var och en efter hans gärningar. (Hes 33:20)

TORSDAGEN I 33 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Upp 5:1-10** (*Lammet har blivit slaktat*)

Detta är *tempelliturgi* i himlen (Hebr 9:11-28) med rökelse, guldsålar och harpor. Ingen kan öppna bokrullen som Gud håller i handen (den innehåller – och utlöser – världshistoriens fulländning). Johannes är förtvivlad. Han vill inget mer än att Gud ingriper och förkortar de plågor hans medkristna på jorden genomgår. Men *Guds lamm som borttager världens synder* kan öppna den. Han träder fram. Allt blir jubel.

Evangelium: **Luk 19:41-44** (*Om du hade förstått vad som ger dig fred!*)

Sackaios från evangeliet i förrgår, jungfru Maria i Nasaret och många andra förstod när *tiden var inne för Guds besök* (v. 44). Än i dag står Frälsaren, osynlig och okänd, och ser utöver våra städer. Han gråter för att han ser människorna göra *allt annat än att bry sig om Gud och hans godhet*. Konsekvensen av att tappa bort Gud känner vi från många håll i Bibeln: människor blir varandras fiender, förstår inte varandra längre (som vid

tornbygget i Babel, 1 Mos 11:1-9). Kan religion och gudstro bidra till fred? Inte enligt vår tids samhälle. Alla känner det slappa talesättet om religion som orsak till alla krig. Men när man sårar och förnedrar varandra, utnyttjar, förtalar, lurar och förtrycker sin nästa så är det inte Bibeln som har lärt ut det. Det är människors begär och brist på empati som styr. Man ser inte sina fel och kan det i grunden inte heller förrän man lär känna Guds godhet som upplyser vårt inre mörker. Därför talar man som man gör om vår tro, utan att veta vilken skatt man går miste om: nådens, förlåtelsens, den nya börjans rike.

Lycklig den som inte följer de gudlösa... eller sitter bland hädare. (Ps 1:1)

FREDAGEN I 33 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Upp 10:8-11** (*Jag tog bokrullen och åt upp den*)

Vi får här en mindre vision om en liten öppen bok (Upp 10:2), förmodligen en sorts sammanfattning av det föregående med vissa hänvisningar till det kommande. Redan profeten Hesekiel på 500-talet f.Kr. fick befallning att äta upp en bokrulle, att göra sig till ett med dess budskap, ta det till sig helt och hållet. Han åt den *och den smakade sött som honung* (Hes 3:3; jfr Joh 4:34). Guds vishet, löften och bud fyllde honom med behag. Johannes däremot får ont i magen när han inser vilka fruktansvärda lidanden budskapet medför, förföljelser mot kyrkan och undergång för världen. Vi i dag tar emot eukaristin. Den smakar söt i vår mun, men den ger oss **gemenskap med Kristi blodiga kropp** som Paulus lär (1 Kor 10:16). Inser vi att även vi måste ta på oss den bittra uppgiften att delta i Kristi profetuppdrag (v. 11)?

Evangelium: **Luk 19:45-48** (*Ni har gjort Guds hus till ett rövarnäste*)

Ännu tillhör initiativet Jesus. Han gör en framstöt, och folkets korrupta ledare, vilkas intäkter stort sett härrör från templet, står handfallna. Genom att Jesus citerar profeten Jeremias hårda ord om *rövarnästet* (jfr Jer 7:11) kallar han indirekt **dem** för rövare, kriminella (hans ord riktar sig självklart inte bara till de försäljare och växlare som driver affärer i templets förgård!). Endast Lukas berättar för oss att Jesus nu undervisar varje dag i själva templet (d.v.s. på tempelplatsen) och att han har alla folkets ledare emot sig (v.47). Vid denna aktion hör vi att "hela folket" (v.48) står bakom Jesus. Utgången är alltså oviss. Ska han bli kung? Överstepräst? Vill han? Ser han sig som en profet? Framför allt: vad är den *politiska* meningen med Jesu våldsamma demonstration? Det vill **romarna** gärna veta. De följer händelserna i bakgrunden. Tysta observerar de läget, frågar nervöst sina tolkar, analyserar...

Förslag till fredagsoffer: Överväga: Jag är Guds tempel. Har jag ett inre rövarnäste?

LÖRDAGEN I 33 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Upp 11:4-12** (*Dessa båda profeter hade varit en plåga för jordens invånare*)

Vilka är de två vittnena? Troligen **Petrus och Paulus** som dödades på 60-talet i Rom. V. 8 pekar på Jerusalem, men kanske ses det syndiga Jerusalem som en del av Rom. V. 6 vill säga att de är som **Elia** (1Kung kap. 17:1) och **Mose** (2 Mos 7:20). Båda dessa män från Gamla testamentet ansågs ha upptagits till himlen vid sin död. Att detta nu upprepas med vittnena i v. 12 understryker än en gång likheten mellan dem.

Evangelium: **Luk 20:27-40** (*Gud är inte en gud för döda, utan för levande*)

Det saddukeiska prästpartiet i Jerusalem hade en öppen inställning till den grekisk-romerska kulturen. De förkastade den för fromma judar viktiga tron på uppståndelsen, som profeternas talat om (saddukeerna avvisade profetböckerna). Jesu argument slår dem på deras egen planhalva, eftersom han utgår från Moseböckerna, som de erkände. Att citatet från 2 Mos 3:6 ska förstås så att Abraham, Isak och Jakob av Gud förklaras vara levande i det ögonblick han talar till Mose (många år efter deras död) övertygar en del skriftlärda (v. 39) och får saddukeerna att tiga. Det är ett rabbinskt sätt att argumentera, fullt accepterat i dåtiden.

Och det är sant. *Våra döda är levande inför Gud*. För en kristen är döden inte kroppens funktionsstopp. Den sker i *dopets sakrament*. Vi är nu *döda för världen och lever för Gud* (Rom 14:8). Allt framför oss är evigt liv, nu på jorden och sedan i himlen. Därför kan vi också obekymrat vända oss till våra fysiskt avlidna, särskilt helgonen, och be om deras förbön inför Herren – de **lever**, som vi, inför honom.

Se, Herren kommer med sina tusentals heliga för att sitta till doms. (Jud v.14)